

KİMİSTENE'DEN YAZITLAR*

İsmail KAYGUSUZ

Kimistene yerleşmesi (Deresamail köyü)⁽¹⁾, Bithynia ve Paphlagonia'nın sınır kenti olan Hadrianoupolis⁽²⁾ (Çankırı iline bağlı Eskipazar ilçe)'in 3-4 km. kuzeydoğusundadır. Antik kalıntı, güney ve batı eteklerine iki mahalle halinde kurulmuş olan Deresamail köyü top-

* Bu yazıtları buldukları yerlerde, birlikte dolaşarak, tek tek gösteren ve bana her türlü yardımda bulunan Tamuşlar köyünden dostum İsmail Özkök'e en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

- (1) Kimistene adı ilk kez 1901 yılında bu bölgeyi ziyaret eden G. Mendel tarafından saptanmıştır; bkz. nr. 3. Bu sunu yazıtında geçen Kimistenos adına dayanılarak, A. H. M. Jones'un «The Cities of the Eastern Roman Provinces (Doğu Roma Eyaletlerinin Kentleri)» isimli kitabının 1971 baskısının 418. sayfasında, Strabon'da geçen Kimistene (Κιμιστηνή) : Strab. 562 40, 41) olduğu ileri sürülmektedir. Strabon'un tanımladığı Kimistene Hyparkhia'sı Olgassys (İlgaz) dağlarının eteklerinde bulunmaktadır. Bu iki bölge arasında 100 km. den fazla uzaklık vardır. Kaldı ki ayrıca Strabon's Geographica'nın ilk basımlarından olan Isaac Casaubon tekstindeki Κιμιστηνή nin de yanlışlığı anlaşularak Κιμιστηνή olarak düzeltilmiştir.
- (2) Hadrianoupolis (Eski Viranşehir, şimdi Eskipazar) hakkında geniş bilgi için bkz. G. Mendel, BCH 25 (1901) s. 5-10 ve D. Magie, Roman Rule In Asia Minor I, Princeton 1950 s. 433-434 ve 614; krş. L. Robert, Villes d'Asie Mineure² 361 dpt. 6.

rakları içerisinde ve aşağı yukarı 200-250 m. yüksekliğindeki bir tepe üzerindedir. Bu bölgede bulmuş olduğumuz grekçe yazıtlar ve daha önce görülmüş olanlarla topraküstü kalıntılardan anlaşıldığına göre yerleşme oldukça büyük sayılabilir. Eldeki veriler burasının bir Polis (kent) olabileceğini henüz göstermese bile, Kome (köy) düzeyinden yüksek olduğu kuşku götürmez. Aşağıdaki yazıtlar Kimistene ve buraya bağlı olduğunu sandığımız Endeiron (Emrodere)'da bulunmuştur.

1) Caracalla'yı onurlandıran yazıt

Antik alandaki bir tarlada ve gri mermerden bir heykel kaidesi. Alt taban tamamıyla kırık. Üst tabanda ayak izleri var. Y. 1,50 m. G. 0,60 m. Harfler apicesli ve ligaturalı H. Y. 0,015-0,02 m. 0,04 m. Karakteristik harfler : Θ Η Μ Σ Σ Res. 1,2

Ἀγαθῆι τύχηι

[Αὐτοκρα]τορα Καίσαρ[α]

[Μ(ἄρκιον) Α]ῦρηλιον Ἀντωνεῖνον

[Αὔ]γουστον Σεβαστόν

[οἱ] γεραιοὶ καὶ ὁ δῆμος

Κιμιστηνῶν

Çevirisi : Uğurlu olsun!

Kimistene halk ve yaşlılar meclisi,
İmparator Kayser Marcus Aurelius Antoninus Augustus-Sebastos'u (heykeli-
ni dikerek onurlandırdılar).

Yazıt, Caracalla'nın tek başına hüküm sürdüğü yıllara (212-217) ait olsa gerektir.

S. 4 Αὔγουστον Σεβαστόν : Caracalla için aynı unvan bir kez de Sarmatia Olbia'sında bulunan bir onur yazıtında (IGR I, s. 280) geçmektedir. İsmi Latince ve Grekçesinin aynı anda kullanılması nedeni açık değil. Aynı duruma Caracalla'nın babası Septimius Severus'un onuruna dikilmiş bir yazıtta (MAMA IV, s. 41 Nr. 125) da rastlıyoruz.

2) Diocletianus için onur yazıtı

Aynı tarlada. Yerel gri mermerden. Yazıtın büyük çoğunluğu kırıktır. Y. 0,70 m. G. 0,32 m. D. 0,57 m. H. Y. 0,035 m. Res. 3.

[Ἄγα]θηι τύχ[ηι]
Αὐτοκράτο[ρα Καίσαρα Γ(άιον) Αὐρ]
ἠλιον Οὐ[αλέριον Διοκ]-
λητιανὸν [Εὐσεβῆ Εὐτυ]-
χη Σ[εβαστὸν καὶ ὕπα]-
το[ν το - - - δημαρχικῆς ἐξ-]
ο[υσίας το - - - -]

Uğurlu olsun!

Çevirisi : İmparator Kayser Gaius Aurelius
Valerius Diocletianus'u, dindar ve
bahtlı Augustus'u; konsüllüğünün
-inci, hükümdarlığının- inci
yılında onurlandırdılar.

Bu yazıtı Diocletianus (284-305) onuruna hazırlatan yine Kimis-
tene halkı olsa gerektir⁽³⁾.

3) Zeus Kimistenos'a sunu

Yerleşme alanının kuzeydoğusunda bir giriş kapısı gibi duran ka-
ya geçidini oluşturan kayalardan, girerken soldakinin üzerinde bulun-
maktadır. Tabula Ansata içerisinde. Ansalara birer yaprak motifi çi-
zilmiş. İlk satır Tabula dışına taşmış durumda. Yazıt ilk kez G. Men-
del tarafından görülüp yayınlanmış (BCH 25 (1901) nr. 161a).

Res. 4.

Ἄγαθῆι τύχη
Διὶ Κιμιστηνῶ
Ἄλβος Προκλουῦ
ἀνέθηκα.

Çevirisi : İyi talihle!
(Bunu) ben Proclus oğlu
Albus, Zeus Kimistenos'a
adak olarak sundum.

(3) Bu imparatorun sıfatları, birinci ve ikinci konsüllüğü ve tribunicia
potestas (= δημαρχικῆς ἐξουσίας) ıığı için bkz. G. E. Bean, JRC
s. 20-21 nr. 25; krş. Dessau, ILS I nr. 633, 639, 640.

Zeus Kimistenos, bu yerleşmenin koruyucu tanrısı olduğu anlaşılmaktadır. Zeus'un bu yerel epitheton (sıfat)un Dacia'da bulunmuş bir grekçe ve iki latince sunu yazıtlarında geçmesi;⁽⁴⁾ bu tanrının tapınç alanının genişlemiş olduğunu gösterdiği gibi, Kimistenelilerin bu bölgelere göç etmiş olduklarının en önemli kanıtı sayılabilir.

4) Demeter ve Kore tapınağı yazıtı

Antik alanın Sandikkaya adındaki bir tepeciğı üzerinde bulunan kaya üzerinde. Yazıt Tabula Ansata içerisinde. Ansa'ları kısmen aşınmış durumda olan Tabulanın genişliğı 0,58 m. yüksekliğı 0,39 m. dir. H. Y. 0,01-0,04 m. Yazıt F. K. Dörner tarafından 1963 yılında yayınlanmıştır⁽⁵⁾.

Res. 4

'Αγαθῆ τύχῃ θεα-
[ῦς] Δημητρὶ καὶ Κόρῃ
. ΛΙΙΟC 'Αλεξάνδρου ἰ-
κέτης κατὰ κελευ-
σιν τῶν θεῶν τόν τε-
νάον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀ-
γάλματα σὺν τῷ προ-
νάῳ ἀνέστησεν ἐκ
τῶν ἰδίων κώμης Ἐν-
δείρων. Ἔτους σα΄ .

Çevirisi : Uğurlu olsun!

Tanrıça Demeter ve Kore için; pronaos'u ile birlikte bu tapınağı ve içindeki heykelleri, tanrıların emri üzerine, Aleksandros oğlu yalvarıcı. LIOS Endeiron köyünün olanaklarıyla dikti. Yıl: 201

(4) Bkz. C. Daicoviciu, Dacia VII-VIII (1937-1940) 301 nr. 8 ve Dacia'da Apulum'da bulunmuş iki Latince sunu yazıtı için bkz. Latumus XXII (1963) 69; krs. J. ve L. Robert, BulleEp. 1943, nr. 43 ve Schwabl, RE 10 A 323 vd.

(5) F. K. Dörner, Vorbericht über eine Reise in Bithynien und im Bithynisch-Paphlagonischen Grenzgebiet 1962, Anzeiger d. Österr. Akad. d. Wiss. 1963, s. 138-139.

1 ve 2. satırları Dörner, Ἁγασθῆ τύχη θε/αἰ'ς Δῆμητροι şeklinde vermektedir.

S. 3. ΙΑΙΟC : [Ἁ]λλος (Dörner'e göre) veya [Α]λλος (bkz. aşğ. nr. 16) olabilir. Bu gün, yazıtın bulunduğu tepeliğin kuzey-batı eteğindeki tarlalarda mimari parçaları (Lev. XII, Res. 24, 25) ve pronaos'unun ilk basamakları (Lev. XII, Res. 23) görülen tapınak kompleksini bir yalvarıcı (ἰκέτης, ὁ), tanrıların emirleri gereğince aracılık yaparak, yerleşmeye bağlı Endeiron köyünün maddi olanaklarıyla yaptırılmasını sağlamıştır. Adı son satırlarda Endeiron (κόμης Ἐν/δεῖρων) olarak geçen bu köy yerleşmesini, antik alanın 700-800 m. kuzeydoğusunda ve vadinin girişindeki Emrodere (Tamişlar köyü muhtarlığına bağlı bir mahalle) ile eşleştirmek istiyoruz. Yani 5,8 ve 14 nr.lı yazıtların bulunduğu bu yerin adının Endeiron'dan bozularak geldiğini düşünüyoruz. Ayrıca Kimistene'de Amastris'den (aşğ. nr. 7), Roma'dan (aşğ. nr. 6) gelmiş insanların yaşamış olduklarını gözönünde tutacak olursak; Endeiron köyünü kuranların Dalmatia'daki Drina ırmağının kuzeydoğusundaki Ἐνδερων (Lat. Enderrum: Ptolemaios III, XVII) bölgesinden gelmiş olduklarını düşündüğümüzü söyleyebiliriz.

S. 10 ἔτους σα : Yıl 201. İ.Ö. 5-6 yılları bölge Erası, yani Paphlagonia bölgesinin Roma imparatorluğuna katılış tarihi başlangıcı kabul edildiğine göre,⁽⁶⁾ tapınağın kuruluş tarihi 195-196 yılları olmaktadır.

5) Artemis Kratiane'ya adak sunağı

Emrodere (Endeiron)'de. Yerli gri mermerden. Alttan ve üstten silmeli ve düzgün profilli; üst köşelerden biri kırık. Libation çukuru-
nun yarısı sağlam kalmıştır. Arkasının düz oluşu, sunağın bir yere dayandığını göstermektedir. Y. 0,85 m. G. 0,55 m. D. 0,55 m. H. Y. 0,0,2-0,03 m. Karakteristik $\lambda \iota \sigma \phi \psi \omega$ harfleri 2. yüzyı-

Res. 6

lın sonları 3. yüzyılın başlarına konulabilir.

(6) Paphlagonia şehirleri Era'sının İ.Ö. 6: A. H. M. Jones, The Cities of the Eastern Roman Provinces, s. 167; İ.Ö. 6-5: D. Magie, Roman Rule in Asia Minor I-II, s. 465 ve 1238; İ.Ö. 7: E. Legrand, BCH, XXI, s. 100; Doublet, XIII, s. 306; Kubitschek «Aera» RE I, s. 652; Dessau, Ztschrft. Nüm. XXV, s. 335 ve İ.Ö. 7-4: W. M. Ramsay, The Historical Geography of Asia Minor, Amsterdam-1962 (tıpkı basım), s. 453.

[Ἄγαθῆ τ]ύχη
..ΚΙΑΣ Φρόντωνος ἐν προγ-
[όν]ων ἱερεὺς Ἀρτέμιδι Κρατιάν[η]
[ὑπ]ὲρ συνβίου καὶ τέκνων ἐν τῶ[ν]
[ἰδ]ίων εὐχῆς χάριν ἀνέστησα.

v a c a t

Ἄρῆστος ἐποίησε

Çevirisi : Uğurlu olsun!

Soydan gelme rahip olan ben
Phronton oğlu ..ΚΙΑΣ, (bu sunağı)
Artemis Kratiane için eşim ve
çocuklarım adına, kendi öz serve-
timden harcayarak adak olsun di-
ye diktim.

— K h r e s t o s y a p t ı —

S. 2

..ΚΙΑΣ : Ἄκλις, Ἀρις, Κικίς, Νικίς, Ὀκίς κτλ. özel adlarından biri olabilir. Kesin olmamakla birlikte bu kişi Artemis Kratiane'nin rahibi olabilir. Tanrıça, Zeus Kimistenos gibi yerel bir epitheton ile tapınç görmektedir. Krateia Artemis'i betimi, Kratela (Gerede) basımlı bir Heliogabalos (218-222) parasında görülmekte;⁽⁷⁾ tanrıçanın bu epithetonuna ise ilk kez rastlanmaktadır.

6) Themis'in mezar epigramı

Deresamail köyünün girişindeki eski caminin avlusundadır. Oldukça iyi işlenmiş yuvarlak bir mezar yazıtı, columella. Mermer. Y. 2,00 m. Çap. 0,90 m. H. Y. 0, 0,4 m.

Mezar sahibinin ağzından ve şiir olarak hazırlanmış bu yazıt ilk kez G. Mendel tarafından görülmüştür. Yazıtın yayımlandığı yerler: G. Mendel, BCH 25,23 nr. 160; IGR III 1452; W. Peek, Griechische Versinschriften I nr. 1073 Res. 7

(7) Bkz. V. Aulock, Syll. Num. Graec. Saml. (Pontus-Paphlagonien-Bithynien) Berlin 1957 nr. 526: Bir yüzünde Heliogabalos (218-222)'un betimi olan paranın, öbür yüzünde, geyik ve köpeği yanında avcı duruşuyla tanrıça Artemis ve çevresinde Κρητέων Φλαουίσιππ(ως) yazısı görülmektedir.

σύνευνος ἦν μοι Χρυσέως
Ῥώμη πατρίς
γαίης ἀπάσης βασιλῆς,
ὄνομα δ' ἦν Θέμις,
τέσσαρα δὲ λείπω τέκνα.
τὸν μὲν ἄρσενά οἰκονομὸν τῷ πατρὶ
παρθένους δὲ τρεῖς
Σέμελήν τε Ριβίαν τε
Κασίαν τρίτην.
ὀλίγη δὲ νοῦσος ὠκέως
με ἐκοίμησεν.

Çevirisi : Khryseros'du benim kocam,
Roma ise anavatanım;
tüm yeryüzünün kraliçesi.
Themis derlerdi adıma;
Ve geride bıraktığım dört çocuğumdan
oğlan babasıyla adaşdı.
Üç kızdan biri Semele biri Rihia,
üçüncüsü Kasia'ydı.
Bir hastalığı ki, önemsizmi önemsiz
gönderdi beni öte dünyaya apansız.

S. 1 ΚΙΒΒΥΝΟC taş üzerinde.

S. 2-3 Ῥώμη.. γαίης ἀπάσης βασιλῆς (tüm yeryü-
zünün kraliçesi Roma):

Roma kentinin bu iyi bilinen Basilis (kraliçe) unvanının⁽⁸⁾ bir çe-
şitlemesi olan ἡ ἡγεμωννῆς Ῥώμη ye ise Caria Stratoneika'sın-
dan bir yazıtta⁽⁹⁾ ve tarafımızdan görülen Ilgaz (Olgassys) kasabası-

(8) ἡ βασιλῆς Ῥώμη unvanı için bkz. W. Dittenberger, OGIS 2 nr. 595;
krş. CIG 5853 ve IGR 1, s. 138 nr. 421: ἐν τῇ βασιλίδι Ῥώμη

(9) İmparator Hadrianus (117-138) zamanına ait, bu unvanın geçtiği ya-
zıt için bkz. CIG II, nr. 272

nın 3 km. güneybatısındaki Eskiahir köyünde bir başka yazıtta⁽¹⁰⁾ rastlamaktayız.

S. 9 KAEIAN taş üzerinde.

7) Gaius Vibius Epaphroditus'un mezar yazıtı

Kimistene antik alanında. Sarıya çalar kireçtaşından kesilmiş. Üst taban silmeli ve profilli; bir yüzünde kilitli bir çekmece ve üstünde iki adet para kesesi, öbür yüzünde nar çiçeğine benzer bir kabartma vardır. Y. 1,30 m. D. 0,48 m. G. 0,48 m. H. Y. 0,01-0,06 m. Harfler apicesli ve ligaturalı; 2. yüzyılın sonu, 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebilir. Karakteristik harfler:

Res. 8, 9, 10

Β Μ Δ Φ Ω Ν Ψ Η

Γ(αίψ) Ούειβίω 'Επαφροδίτ[ω]
συνγάμβρω καὶ εὐερ-
γέτη καὶ τῆ συμβίω
αὐτοῦ γυναιδελ-
φῆ δὲ 'Ι(ουλῆ) Δία Οὐενούσ-
τη 'Ακυλου ζῶση προ-
νούση Χρηστος Κυ-
ρήνιου 'Αμαστριανὸς
φυλῆς 'Αλικαρνασ-
σίδος. μήνης χάριν.

Y a p r a k Y a p r a k

Çevirisi : Halikarnassis kabilesinden Amastrisli

Quirinus oğlu Khrestos, bacanağı ve velinimeti Gaius Vibius Epaphroditus'un ve onun eşi, kendisinin ise baldızı, henüz yaşayan ve aklıbaşında olan, Akylos kızı Iulia Dia Venusta'nın anılarına (bu mezarı yaptırdı).

(10) Bkz. İ. Kaygusuz, Gangra (Çankırı) Çevresinde Yeni Bulunmuş Grekçe Yazıtların Filolojik Değerlendirilmesi ve Bölgenin Eskiçağ Tarih ve Kültürüne Katkıları Yönünden İncelenmesi, doktora tezi, İstanbul 1980 nr. 30

Gaius ve Iulia praenomen (önad)leri Küçük Asia'da Augustus (İ. Ö. 27 - İ. S. 14) çağından beri kullanılmaktadır⁽¹¹⁾. Yine karı kocanın adlarının aynı sifattan fakat Grekçe (ἑπαφροδίτης, ον) ve Latince (venustus, a, um) oluşu dikkat çekicidir. Bu durum bir Türk ailesinde aynı anlama gelen «Fazilet (Arapça)» ve «Erdem (Türkçe)» sözcüklerinin, karı kocanın adları olarak kullanılmasını andırmaktadır.

S. 9 φυλή Ἀλικαρνασσίς : Khrestos, Amastris'teki Halikarnassis Phylesinden olduğunu belirtmektedir. Böylece Amastris'te şimdiiye kadar bilinen üç Phyleye⁽¹²⁾ bir dördüncüsü eklenmektedir. Phylenin mensupları buraya, adından anlaşılacağı üzere, Halikarnassos'dan gelmişlerdir⁽¹³⁾.

8) Kyrillos'un mezar yazıtı

Emrodere (Endeiron)'de cami avlusunda bulunmaktadır. Yerel mermerden bir columella. Baş kısmı toprağa gömülü. Uzun süre üzerinde Ezan okumak için kullanılmış, köylüler «Ezan taşı» demektedirler. Mevcut yükseklik 1,54 m Çap. 1,00 m. H, Y. 0,04 m. Karakteristik harfler:

Β Ι Ι Ε Σ Υ Ω

Res. 11, 12

(11) Γάιος önadını taşıyan bazı allelerin Roma vatandaşlık hakkını daha Augustus (İ. Ö. 27 - İ. S. 14) zamanında aldığına dair açıklamalar için bkz. E. Bosch - Çev. S. Atlan, Antalya Kitabeleri, Belleten XI (1947), s. 123

(12) Amastris'de şimdiiye dek şu Bhyeler bilinmekteydi: ἡ φιλοσέβαστος φυλή Δημητριάς, φυλή Ἀμαστριάς ve φυλή Διοσκούριάς; bunlar için bkz. W. Liebenam, Staedteverwaltung im Römischen Kaiserreich, Leipzig-1900 (Tıpkı basım Amsterdam-1967) s. 220 ve Szanto, «Die Griechischen Phylen», Ausgewählte Abhandlungen 1906, s. 276

(13) Kurucularının Halikarnassos (Bodrum)'dan gelmiş oldukları anlaşılan Halikarnassis Phylesinin Kimistene'ye ait olabileceği ve bu mezarı bacanağı ve baldızı için yaptırmış olan Khrestos'un adı geçen kabileye (phyle) damat olarak girmiş olduğu varsayımından şimdilik uzaklaşarak; Khrestos'un Kimistene'ye yabancı, yani Amastrisli olması dolayısıyla phylenin de Amastris (Amasra)'e ait olduğunu kabul etmek durumundayız. Benzer tartışmalı bir durum için bkz. Z. Taşlıkloğlu, Rregion (Küçükçekmece) Kitabeleri, Belleten 92 (1959) s. 551-555

Κυρίλλω ἤρωι ἄλο[χ]ος
Κύριλλα προσηνῆς
καὶ γλυμέροι παῖδες
"Ολυμπος ΗΛΑΜΑΛΕΚΚΑΣ
καὶ θυγάτηρ Κύριλλα καὶ
'Αλέξανδρος νέος αὐτῶν
στήλην τήνδ' ἔστησαν
ἔδον πατέρ(α) εὐσεβέοντες
εἰς τέλος οἰχομένων (sic)
μνήμης χάριν
ὡς πρόπον αὐτῶν
v a c a t
ἔτει εἰς'

Çevirisi : Ölü Kyrillos için;

soylu ve kibar eşi Kyrilla ile onların
sevgili çocukları Olympos ve aynı zaman-
da Alekkas, kızları Kyrilla ve en küçük-
leri Aleksandros göçüp giden babalarına
son bir kez saygılarını - dindarlıklarını -
gösterip, anısından ötürü ona yaraşır bi-
çimde bu mezar (taşı) diktiler. Yıl: 225

S. 4 ΗΛΑΜΑΛΕΚΚΑΣ : İki türlü yorumlamak olası; 1) Pape/
Benseler (s. 69)'de geçen "Ἀμαλῆρι-Ἀμαλῆριος özel adının bir çe-
şitlemesi gibi kabul edip ἡδ' Ἀμαλεκκίας (ve de Amalekkas)
biçiminde transcribe etmek, 2) ἡδ' ἄμ' Ἀλεκκίας (ve aynı zaman-
da Alekkas) olarak görmek, Ἀλεκκίας = Ἀλεξῆς , yani
Aleksandros'un kısa yazılışı veya vulgarizasyonu-kaba söylenişidir
(MAMA VI, 1939 s. 136 nr. 375). Yahut da modern Grekçedeki Alek-
sandros'un kısa ve samimi söylenişi olan Alekko'ya benzetebiliriz.
Böylece bu satırı, ikinci olasılığı benimseyerek «Olympos, diğer
adıyla Alekkas = » "ΟΛΥΜΠΟΣ ὁ καὶ Ἀλεκκίας" gibi dü-
şünmek uygun olur kanısındayız.

S. 9 οίχομένων = οίχόμενον

S. 12 ἔτει εἰς : 225 yılında (Bölge Erasına göre, 220-219).

9) Symphorion'un mezar epigramı

Kimistene antik kalıntısında. Yazıt, akroterli lahit kapağının alt silmesindedir. Alınlığın yekpare olmayan bir kapağa ait olduğu anlaşılıyor. Ortasında derince oyulmuş bir oturma yuvası var. Yuvanın iki yanında balta ve dahra motifi, alınlıkta rozet, akroterlerde ise birer kulplu bronz ayna yapılmış. Alınlığın tepesinden itibaren yükseklik 1,20 m. G. 1,18 m. D. 0,25 m. H. Y. 0,02-0,05 m. Karakteristik harfler: **Α Ε Κ Λ Σ Φ Ω** İ. S. 2-3. yüzyıl. Res. 13, 14.

γαῖα χύτη κατέχει Συμφυρίωνα ρι ἄριστον ζήσαντα [σ]εμῶς δὴ θρησ-
κεύσαντα ἀριστως· ὃν κόσμησε γ[υ]νὴ Συντροφή ποθέουσα.
ὁ πρὸ ταφῆς δ' ἦν κηδεστής κτή[τορ]ος ἀνὴρ φιλοῦς
πᾶσιν δ' ἀνθρώποις, τοῦτο τέλος

Balta βιοτ-
λου Dahra

Çevirisi : Bu mezar tümseği üstün insan, saygıdeğer bir yaşam sürmüş ve dinsel görevlerini en iyi şekilde yerine getirmiş bulunan Symphorion'u içinde saklıyor; yokluğunun özlemine çekmekte olan karısı Syntrophe onurlandırdı onu. Mezarın önünde gömülü olan kişi, (mezar) sahibinin karısı tarafında akrabası (kayını veya kayınbabası)ydı. Tüm dost insanlara: İşte zavallı yaşamın sonu bu!

S. 4/5/6 τοῦτο τέλος/βιοτ-/λου (İşte zavallı yaşamın sonu budur!); deyim, τοῦτ' ἔστιν τὸ τέλος βιότου ya da γῶδι τέλος βιότου vb. çeşitlemelerle mezar epigramlarında sık sık görülmektedir: karşı. L. Robert, Etudes Anatoliennes, s. 390 ve W. Peek, Griechische Versinschriften aus Kleinasien (Österr. Akad. d. Wiss., Denkschr. 143) 1980 s. 47 nr. 33 (= S. Şahin, Nikaia II, 2 nr. 1345 - baskıda-).

10) Moskhos oğlu Arkhedemos'un mezar yazıtı

Deresamail köyü Değirmendere mahallesinde. Columella. Ortadan kesilerek dibek yapılmış köylüler tarafından. Yerel gri mermer. Y. 0,70 m. Çap. 0,73 m. H. Y. 0,04 m. Res. 15

Ἀρχέδημος Μόσχου
ζῶν κ(αὶ) φρονῶν ἑαυτῶ
ἀνέστησα καὶ τῆ αἰμνήσ-
τω συνβίῳ Μαρκελλῆ μνή-
μης χάριν. Ἔτους σι'

Çevirisi : Ben Moskhos oğlu Arkhedemos,
yaşarken ve aklım başımdayken
kendim ve sonsuza dek eşim
Markella'ya (bunu) bir anı
olsun diye diktim. Yıl: 210

Satırlarda harfler ve heceler arasında sayısal eşitlik sağlanarak simetrik bir durum yaratılmış ve böylelikle güzel bir görünüm verilmiştir. 1,2 ve 5. satırlarda 15 harf 6 hece, 3 ve 4. satırlarda 19 harf 6 hece bulunmaktadır.

S. 2 ζῶν κ(αὶ) φρονῶν : Genellikle vasiyetnamelerde kullanılan bu anlatım biçimine özellikle Bithynia bölgesindeki mezar yazıtlarında çok sık rastlanmaktadır (bkz. yukarıda nr. 7 ve daha fazla bilgi için krş. S. Şahin, Nikaia II, 2 nr. 1453).

S. 5 ἔτους yaprak σι' : Yıl: 210 (Bölge Erasına göre 204-205)

11) Heliodorus ve ailesinin mezar anıtı üzerindeki epigram

Aynı köyün Dere mahallesindedir. Yuvarlak dibek taşı. Gri mermer. Y. 0,70 m. Çap. 0,55 m. H. Y. 0,03-0,04 m. Karakteristik harfler:

A Z C Y Ω

I. S. 1-2. yüzyıl

Res. 16

Ζωὸς εὖν ζωῖς

[δο] εὐαζόμενος παρὰ πᾶσιν

Ἑλιοῦρος ἀνὴρ τεύξε

τάδε κλυτὰ ἔργα

v a c a t

τέσσαρα δὲ ζήσας ἔτη [μετ' ἄ] λόχου

[-----]

Çevirisi : Herkesin yanında hatırı sayılır bir insan olan Heliodoros, henüz yaşarken (kendisi) ve yaşamakta olan aile bireyleri için bu görkemli eserleri yaptırdı. Eşiyle birlikte dört yıl yaşadıktan sonra.....

S. 4 τάδε κλυτὰ ἔργα : krş. Odyssea XX 72; ἔργα δ' Ἀθηναίων δέδοκε κλυτὰ ἔργαζέσθαι ...

Yazıtın içeriğinden anlaşıldığı kadarıyla son ve bunu izleyen kırık satırlar sonradan yazılmıştır.

12) Gemellus için mezar epigramı

Kimistene antik kalıntısında. Kireçtaşından columella. Toprağa gömülü durumda. Toprak üstündeki yüksekliği 0,82 m. Çap. 0,77 m. H. Y. 0,05 m. Karakteristik harfler: **ΑΛΜΣΥ** Yazıtta S harfi ilginç görülmektedir. Kanımızca taşçının bilgiçliğini göstermesinden başka bir özelliği olmamalı bu Latin harfinin. Yazıt 3-4. yüzyıllara tarihlenebilir. Res. 17

ἤλικίην δόξαε ἐμὴν ἠδ' οὐ-
2 νομα, ξεῖνε. Ἰ οὔνομά
μοι Πάππου πατέρες
4 θήσαντο Γέμελλον Ἰ
οὐλόμενον δὲ δέπας
6 ὤλεσεν ἠΐθερον.

Çevirisi : Ey yabancı! yaşımı ve de adımı merak edip öğren:
Pappas'ın oğlu bana,
atalarım (ebeveynim)
koydular Gemmellus adını.
Henüz evlenmemişken, bu gençcik yaşımda, ölümcül bir kadehten içtim ecel şerbetini.

Görünüşe göre Gemellus içtiği bir içkiden zehirlenerek ölmüştür.

13) Aurelia'nın mezar yazıtı

Emrodere (Endeiron)'nin yaklaşık 2 km. güneyindeki Yahyalar köyünün Mahmatlar mezarlığında bulunmaktadır. Alt yarısı kırık, yuvarlak ve yerli mermerden. 1897 yılında E. Legrand (BCH XXI, s. 98 nr. 14) tarafından aşağıdaki biçimde yayınlanmıştır:

Res. 18

ΑΥΡΗΛΙΟΥΤΑ [τρι]
ΟΛΥΜΠΙΟΥΑΥΡΗΛΙΟΥΑΛΕΞ [αν]
ΔΡΟΣΚΟΥΛΕΙΚΑΚΟΥΛΙΑ
ΚΥΛΛΙΑΝΟΥΤΗΣΠΑΝΑΡΕΤΩ [καί]
ΓΛΥΚΥΤΑΤΗΣΜΗΤΡΙΜΗΜΗΣ
ΧΑΡΙΤΑΝΑΒΕΤΗΣΑΜΕ [ν]
ΕΤΗ ΘΗ

Bizim transkripsiyonumuz :

Αύρηλα θυγατ [ρί]
'Ολύμπου Αύρηλιοι 'Αλέξαν-
δρος Κουλει καὶ Κουία 'Α-
κυλλιανού τῆς παναρέτω καὶ
γλυκυτάτῃ μητρὶ μνήμης
χάριν ἀνεστήσαμεν.
ἔτει θμσ'

Çevirisi : (Biz) Kouleis oğlu Aurelius Aleksandros ve Akyllianos kızı Aurelia Kouia, erdemi bütün ve pek sevgili annemiz Olympios'un kızı Aurelia'nın anısına (bu mezarı) 249 yılında yaptırdık.

2. satırdaki Αύρηλιοι önadı hem Aleksandros hem de Kouia için kullanılmıştır. Yazıt yalnız başına ele alındığında, Aleksandros ve Kouia'nın aynı anadan fakat ayrı babalardan olma iki üvey kardeş olduğu izlenimi uyandırıyor. Ancak 9 yıl sonra, çok büyük olasılıkla yukarıdaki yazıtta adı geçen Aleksandros'un anısına hazırlanmış bir

mezar epigramından (nr. 14), bunların kardeş değil, karı-koca oldukları anlaşılıyor. Yani mezar sahibi Olympos kızı Aurelia, Aleksandros'un kaynanasıdır.

S. 3 Κουλει : Κουλεις 'in Genetivus (In hali)'udur⁽¹⁴⁾

S. 3/4 Κου(λ)α'Α/κυλλιανοῦ : Genetivus'u Κου(λ)ιας olan (bkz. nr. 14) bu özel isim için L. Zgusta'nın Κου(λ)ια 'Ακυλλιανοῦ görme önerisi⁽¹⁵⁾ geçersiz kalmaktadır.

S. 7 ἔτει θησ' : 249 yılında (Bölge Erasına göre 243-244)

14) Kouleis oğlu Aleksandros için mezar epigramı

Emrodere'de, köyün güneyindeki bir tarlada. Gri mermerden kesilmiş columella. Y. 1,85 m. Çap. 0,85 m. H. Y. 0,03-0,05 m. Karakteristik harfler: ΕΚΛΣΥΩ Res. 19

με περιόης παροδεῖτα, θεοῖς ἐναλίγκιον δὴ

κεῖμενον ἐν σαπέδῳ ἰδίῳ, ἔξοδον ἄλλων .

ἀλλὰ σιγῆ πνεύσας ἀνάγκῃ μαθὼν ἐπὶ σήματι ἐ[ώ]ν

4 ὅστις ὄδ' εἶμι θάων καὶ τίνω' εὐχομαι εἶναι

Αυρ. ? Ἀλέξανδρος Κουλει μητρὸς δὲ Κλεοπατρῆς

εὐσεβήν ἀγαθὴν πρὸς παίδων τε τηλίκων

Ποντικῶν ἡδέ τε Ρούρου καὶ Ἀλεξάν(δρου) παναρίστου

8 Κουίιας τε δάμαρτος ποθεούσης γλυκόνου.

ἔτος ηησ'

Çevirisi : Ey yolcu, kendi mezarımda bir tanrı gibi yatmakta olan bana iyi bak!

Başkalarının da sonudur bu:

Ve sessizce soluk alarak yaklaş,
yazıtta olanları dikkatle oku!

Ama iyi anla ki,

aşağıda adı yazılı benim kim olduğumu

ve nasıl ölüp de (can borcumu) ödedim, öğrenesin.

(14) Genetivus halindeki bu özel adın Ἑλεις in Gen.u Ἑλει gibi olacağına dair bkz. L. Robert, Noms Indigens dans L'Asie MineureGréco-Romaine, Paris 1963, s. 442-444

(15) Bkz. L. Zgusta, Kleinasitischen Personennamen, Prag 1964, parçf. 650-1, dp. 153 ve parçf 650-2, 762-1

satırı kalmış yazıtın altı tümüyle kırıktır. Y. 0,60 m. çap. 0,80 H. Y. 0,045 m. Karakteristik harfler: Α Ε Ι Ρ Τ İ. S. 2-3. yüzyıl. Res. 20, 21.

στῆλη, τίνα ἐν κόλπ[οις]
τυμβίοις ἔχεις
σεμνὸν στρατόνει[μιον]
τοῦ δεῖνος

Çevirisi : Ey mezar taşı! bu mezarlığın bağrında,
kimi saklıyorsun altında?
Filan adamın oğlu, Stratonikos adında
saygıdeğer bir insanı....

16) Bir yüksek kaide yazıtı

Kimistene antik alanında, defineciler tarafından gelişigüzel açılmış anıtsal bir mezarın (?) yapı taşları arasında bulunmaktadır. Prizmatik ve yüksek kaide biçiminde, gri mermerden. Y. 1,30 m. D. 0,68 m. G. 0,68 m. H. Y. 0,05 m. Karakteristik harfler:

İ. S. 2. yüzyılın sonları. Res. 22 Α Λ Μ Ω Σ

Αἴλιος Γεμμελλεινο[ς]

veya

Αἴλιος Γεμμελλεινο[υ]

Çevirisi : Ailius Gemellinus (veya)
Gemellinus oğlu Ailius

Yazıtların verileriyle toplumsal birim saptama: Kimistene bir kent olabilir mi?

Eskipazar ilçesine bağlı Deresemail köyünün batı ve güneybatı eteklerine yerleşmiş olduğu büyük «Asar Tepe»deki antik kalıntının Kimistene yerleşmesi olduğunu yukarıdaki yazıtlar kanıtlamaktadır. Antik Hadrianoupolis (Eskipazar)'den Pompeiopolis (Taşköprü)'e giden yolu doğu yönden kontrol altında tutabilen bu yüksek tepe üzerinde kurulmuş olan Kimistene bugün Deresemail, Emrodere-Tamışlar, Yahyalar - Boncuklar ve Topçalı adlarındaki mahalle ve köylerin yerleşim yeri olan geniş arazinin merkezi olarak tanımlanabilir. Kimistene'nin doğusunda -yeni bulmuş olduğumuz 192-193 yıllarında

yaptırılmış bir Artemis - tapınağı yazıtında geçen Kæitene⁽¹⁶⁾, batısında Karzene⁽¹⁷⁾, güneybatısında Hadrianoupolis, güneyinde ise Potamia (Bayındır köyü) bulunmaktadır (Harita 1).

Bu yerleşmenin bir kent olabileceğini destekliyecek özellikler taşıdığını düşündüğümüz epigrafik kanıtları şöyle sıralamak olasıdır:

1) Kimistene'nin yaşlılar ve halk meclisleri vardır; ortaklaşa Caracalla'nın heykelini dikerek imparatoru onurlandırmışlardır (nr. 1). Ayrıca Diocletianus'u da onurlandıran bunlardır. Olasıdır ki yerleşme, bir şehir meclisi (ἡ βουλῆ)ne de sahiptir.

2) Kimistene, antik dünyanın çeşitli bölgelerinden gelip yerleşmiş insanların yaşadığı bir yerdir. İ. S. 2. yüzyılın sonlarına ait yazıtlarda geçen bir phyle (kabile)nin ve köyün kurucularının Ege ve Dalmatia kıyılarından geldiği anlaşılıyor; yani Amastrisli Khrestos'un bağlı olduğu pyhle (nr. 7) ile Endeiron köyü (nr. 4) kurucularının Halikarnassos ve Enderum'dan gelmiş olmalıdırlar. Khryseros ve Themis'in ise imparatorluğun başkenti kraliçe Roma' asıllı (nr. 6) olduğu anlaşılmaktadır⁽¹⁸⁾ Dalmatiadan, Roma ve Amastris'den gelmiş insanların burada birlikte yaşamalarının bir nedeni olmalıdır. Bir köyün-eğer toplu göç, bilinçli yerleştirim söz konusu değilse-

(16) Çerkeş ilçesinin Meydan köyünde bulduğumuz ve $\Xi\epsilon\iota\tau\eta\nu\omicron\iota \acute{\epsilon}\pi\omicron\iota\lambda\eta\sigma\alpha\mu\epsilon\nu \tau\omicron\nu \nu\eta\omicron\nu \theta\epsilon/\acute{\alpha} \text{ 'Αρτέμιδι}$ diye başlayan tapınak yazıtı için bkz. I. Kaygusuz, ayn. es. nr. 3

(17) Eskipazar (Viranşehir)'in Kapucular mahallesinde bulunmuş ve Karzene toponymikon (yer adı)unun geçtiği yazıt için bkz. E. Legrand, Inscriptions de Paphlagonie, BCH 2, s. 98 nr. 12: $\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\eta \tau\acute{\upsilon}\chi\eta / \text{ 'Αντιλοχός} / \text{ 'Αντιλοχού} / \Delta\iota\iota \text{ Καρζηνῶ ἀνάστησεν} / \epsilon\acute{\upsilon}\chi\eta\nu$. Biz Karzene'nin, adı geçen makalenin 10 ve 11 no.lu yazıtları ile tarafımızdan bulunan 6 yazıtın görülmüş olduğu; Eskipazar'ın birkaç km. kuzeyindeki Köyceğiz (eskiden Kozüvez) köyünün arazisinde olduğunu düşünüyoruz. Bunlar üzerinde çalışmayı sürdürmekteyiz.

(18) Bu mezar epigramının ilk satırlarında, mezar sahibi Themis'in kocasını tanıttığı baş kısımdaki $\text{Χρυσέρως} / \text{ 'Ρώμη πατρίς}$ ilk verdiği izlenimle anlamlandırarak, appositio durumunda yani «vatanı Roma olan Khryseros» gibi görmeyi yeğlemiştik. Ancak epigramın Themis'in kendi ağzından yazılmış olması dolayısıyla, makaleyi titizlikle inceleyen değerli dostum ve meslekdaşım Doç. Dr. Sencer Şahin «vatanı Roma olan Themis'dir» diye önerdi. Bu ve diğer yol gösterici değerli önerileri için kendisine teşekkürü zevkli bir görev sayıyorum.

Ne var ki bu yazıtta Khryseros'un kendisinin ise yerli, yani Kimistene'li olduğunu gösteren bir belirtiyi rastlayamıyoruz. Onun için karı-kocanın her ikisinin de Roma'dan gelmiş olabilecekleri yargısını taşıyoruz.

oluşmasının biriki yüzyılı alabileceğini düşünebiliriz. Böylece İ.Ö. 1 yüzyıldan itibaren Kimistene göçmen çekmeye başlamıştır yargısına varmak olasıdır. Hele Amastris gibi güzel ve zengin bir kıyı kentinden 2. yüzyılda Kimistene'ye gelip yerleşmek ve damat olarak Roma vatandaşlığı hakkını almış bir aileye girip, bacanağı ve baldızı için bir anıtsal mezar yaptıracak güce sahibolması düşündürücüdür. Bütün bu evlilik ve göç olayları ve yazıtlarımızın çoğunluğunun 1 ile 3. yüzyıllar arasına denk gelmesi Kimistene'nin imparatorluk dönemi içerisinde üstün bir ekonomik gelişim ve sosyal üstünlükler kazanımından olsa gerektir.

Burada üzerinde durulacak bir başka konu da Kimistene'den başka bölgelere, özellikle Dacia'ya göç olayıdır. Dacia'da Bithynia-Pontuslu göçmenlerin bir «coll (egium) Pontobithynor(um)» oluşturacak denli yoğun olduğu bilinmektedir (bkz. Russu, Muzeul Brukenthal. Studii și comunicari XII (1965) s. 64 vd.). Abrud yöresinde bulunmuş bir sunu yazıtı, Zeus Kimistenos'a Myron tarafından dikilmiştir $\text{ΖΕΥΣΙΝ ΔΕΙ ΤΙΜΙΟΤΗΤΩ ΕΥΧΗΝ}$: C. Daidacovicu, Dacia VII-VIII (1937-1940) 301 nr. 8). Açıkça Kimistene asıllı olduğu, memleketinin tanrısına yaptığı adak sunağından anlaşılmaktadır. Baba adıyla anılmayan bu kişinin, bir köle olduğu düşünülüyor taktirde Kimistene'den satın alındığı açıktır. Ya da C. Daicovicu'un düşündüğü gibi, adağı yapan kişi bir maden işçisidir (Der Stifter war sicher ein Bergarbeiter.. aus dem Osten). Yine Alburnus Maior da bulunmuş iki latince yazıt da gösteriyor ki canlı bir insan gücü alışverişi vardır. Bu bölgede Zeus Kimistenos, en üstün ve en yüce tanrı ((ovi) O(ptimo) M(aximo) Cimisteno: CIL III 1324; J. ve L. Robert, BullEp. 1943, nr.48) sıfatıyla tapınç görmektedir.

3) Kimistene'deki tanrı kültlerinin fazlalığı oranında tapınağa sahibolması olasıdır. Bu durum kentsel varlıklılığı açıkça simgelemiş olabilir. Tapınılan tanrıları ve kültleri şöyle sıralayabiliriz:

a) **Demeter ve Kore** : Tarımı geliştiren, kırları tarlaları koruyup bereket getiren tanrıça Demeter ve bir yeraltı tanrıçası olduğu halde annesiyle birlikte tapınç gören Kore için Endeiron köyü, bu yerleşim merkezinde Aleksandros oğlu yalvarıcı Helios (veya Ailius) aracılığıyla bir tapınak yaptırmışlardır. Yukarıda da söz edildiği gibi tapınağın alt yapı kalıntıları halâ durmaktadır (Resim 23). Yazıtının bulunduğu Sandikkaya (nr. 4; Resim 5) tepesiyle, kuzeydoğudaki Ballıkaya diye adlandırılan- ki burası doğu giriş kapısı olarak tanımladığımız yerdir- kayalık arasındaki meyilli arazide (Res. 26) antik yerleşmenin merkezi, yani tapınakların ve çeşitli yapılar

ve belki agoranın bulunabileceği kanısındayız. Gerek tapınağın (Res. 23, 24, 25) gerekse Caracalla ve Diocletianus'un heykel kaideleri (Resim 1, 3) ni bulduğumuz yer bu kesimdir. İmparator heykellerinin genellikle, kentin merkezini bir baştan öbür başa kesen ana cadde üzerine yerleştirilmesi önerimiz için bir kanıt olabilir.

b) **Zeus Kimistenos** : Doğu giriş kapısı olarak adlandırdığımız yerdeki kaya üzerinde sadece sunu yazıtı (nr. 3: Res. 4) bulunan Tanrı, yerleşmenin baş ve koruyucu tanrısıdır. Olasıdır ki yazıtı kaya üzerinde bulunan Demeter ve Kore tapınağı gibi, Zeus tapınağı da yakın bir çevrededir.

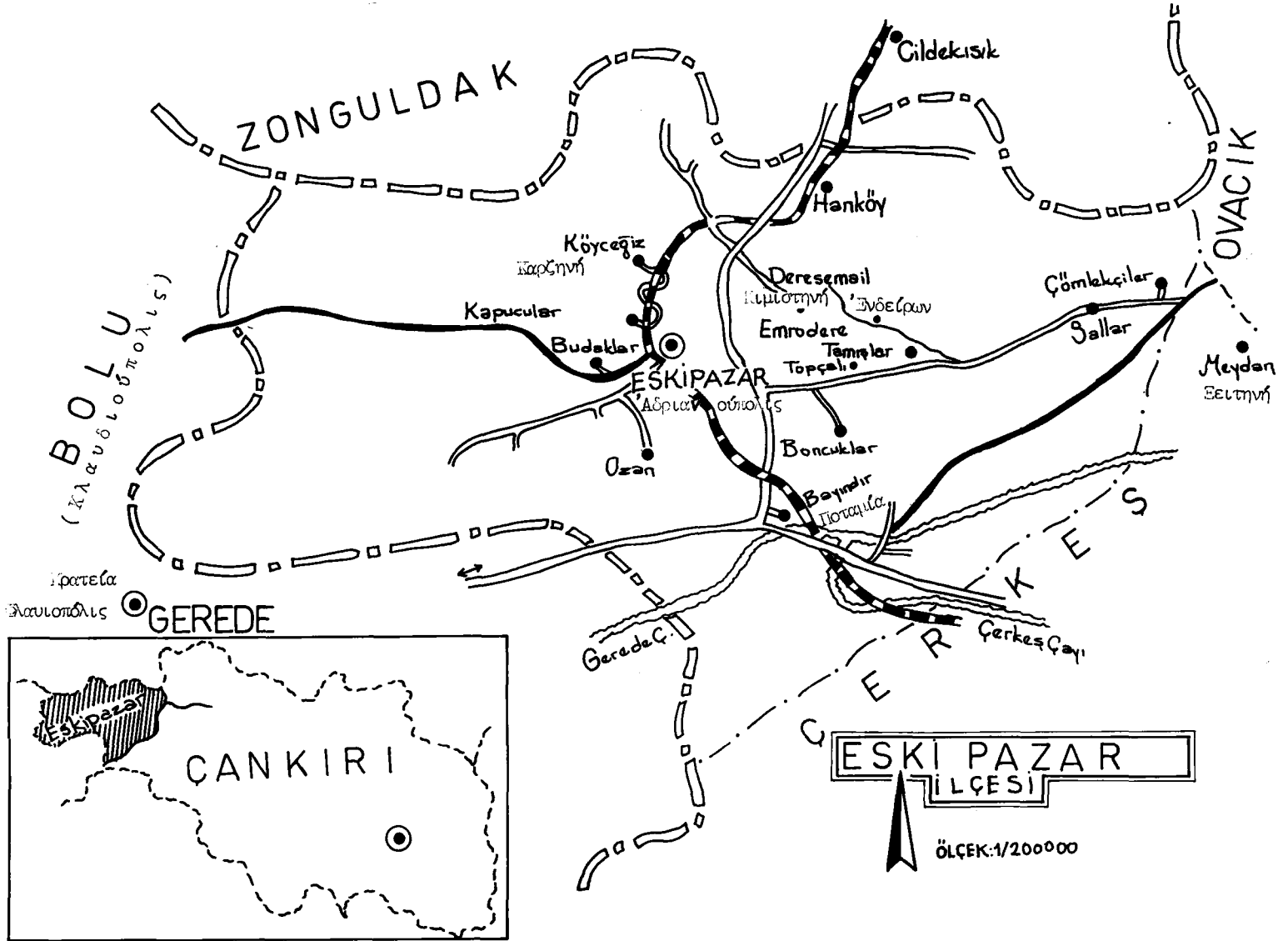
c) **Hermes** : Kimistene'de Hermes kültünün varlığını gösteren bir kabartma da bulunmaktadır. Zeus Kimistenos için sunu yazıtının bulunduğu kayanın 30-40 m. aşağısındadır. Çok tahrip olmuş durumdaki bu kaya kabartması (Res. 28-1) Hermes'i betimlemektedir. Ephesos'daki «Hermes ve Koçu» kabartmasını (Resim 28-2) andırmakla birlikte onun kadar ayrıntılı ve güzel işlenmemiş. Hatta ilk bakışta Kakasbos'u anımsatmaktadır. Ancak havaya kaldırmış olduğu elinde tuttuğu Kerykeion sayesinde, bu kabartmanın Hermes olduğuna kesin gözüyle bakabiliriz. Ticaret ve alışveriş tanrısı olan Hermes'in bu kabartması, Kimistene'de çarşı-pazar (ἀγορά, ἡ) ın varlığı ve ticaretin canlılığını simgeleyebilir.

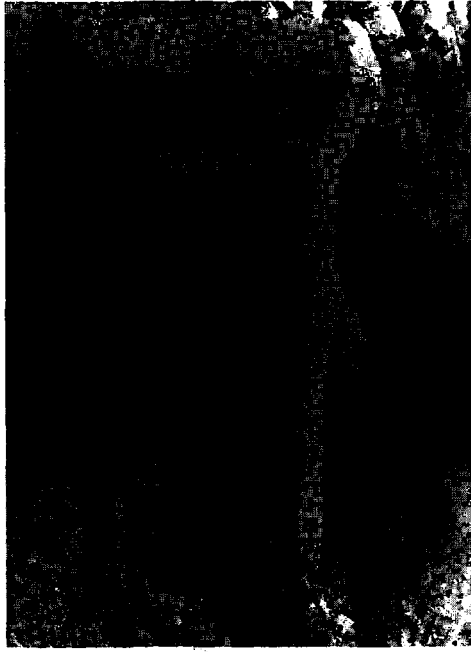
d) **Artemis Kratiene** : Bu tanrıça ile ilgili bir rahip ailesinin bulunduğunu görüyoruz. Ecdattan gelme (ἐκ προγόνων) deyimini kullandığı yazıt (nr. 5), bu ailenin bir kaç kuşak boyu rahiplik yaptığını göstermektedir. Bu tanrıça yukarıda açıklandığı gibi Krateia Artemis'idir (Res. 29). Kültün Kimistene'ye bağlı Endeiron (Emrodere) köyünde bir rahip kuşağı oluşturacak denli yaygınlığı, Krateia (Gerede) ile sıkı ilişkilerinin sonucu olsa gerektir.

Çok geniş bir alanı kaplayan bir antik kalıntı olarak günümüze kadar gelen Kimistene yerleşmesinin bir kent olduğu kanısındayız. Bithynia-Pontus çifte eyaletini kurmuş olan büyük organizator M. Pompeius'un İ.Ö. 65-64 yıllarında bu düzeni kesinleştirirken oluşturduğu İl Politeia'dan biri olabileceği varsayımı için henüz erken olmakla birlikte, gözden kaçırılmayacak bir nokta olarak önemini saklı tutuyoruz. Kuşkusuz, ileride kazı yapıldığı takdirde kesin doğruya varılacaktır. Yazıtların verilerine dayanarak Kimistene'nin bir Roma kenti olduğu kanaatimizi koruyarak, en azından Strabon'da geçen

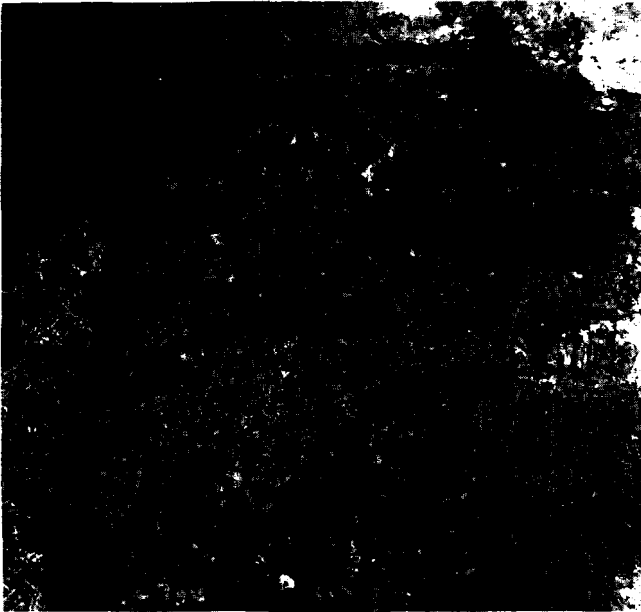
Ameria ve Garzauira komopolis (Köykent, kasaba)leri⁽¹⁹⁾ düzeyinde olduğunu kesin olarak söylemek isteriz.

(19) Bu iki komopolis (Köykent) için bkz. Strabonis Geographica XII, 537 ve 556 31: Strabon, Kappadokia'daki Ameria komopolis'inde bir Men tapınağının olduğu ve bu tapınağın çok sayıda kutsal köleleri bulunduğundan sözeder. Garzauira'nın ise Lykaonia'da ve bölgenin anaken'i olduğunu anlatır; ayrıca Komopolis ve Metrokomia'lar hakkında geniş bilgi için bkz. ve krs. Swoboda, RE Suppl. IV, s. 976

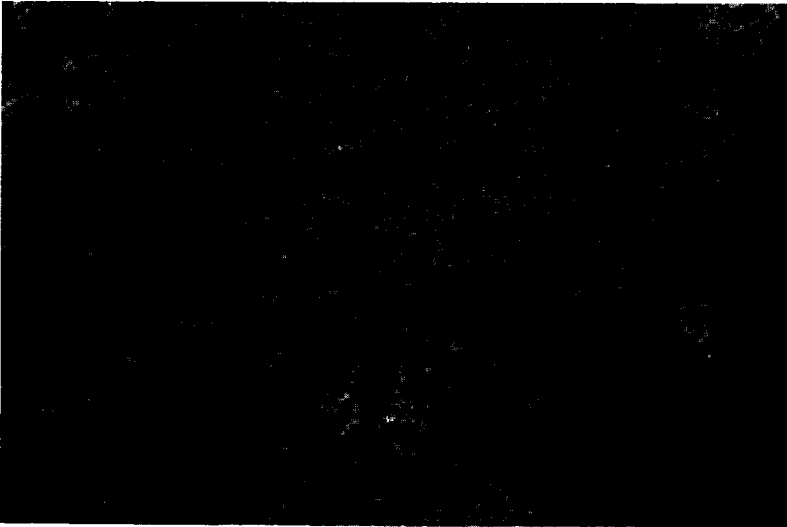
Resim 1: Yzt. 1

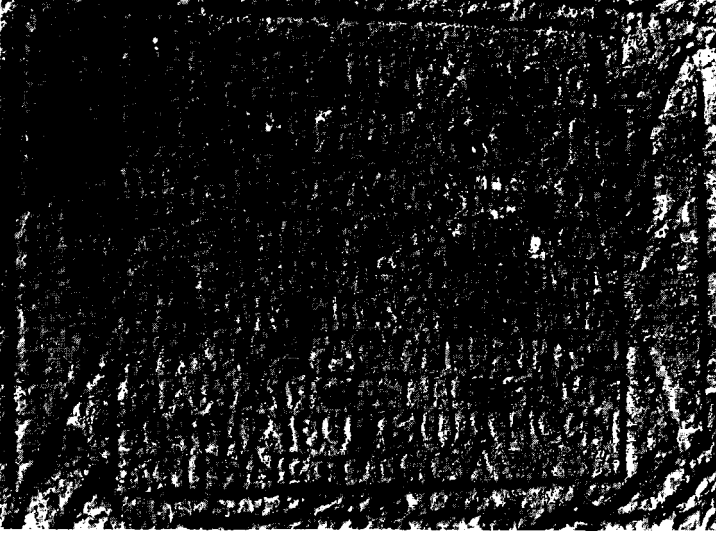
Resim 2: Yzt. 1

Resim 3: Yzt. 2

Resim 4: Yzt. 3

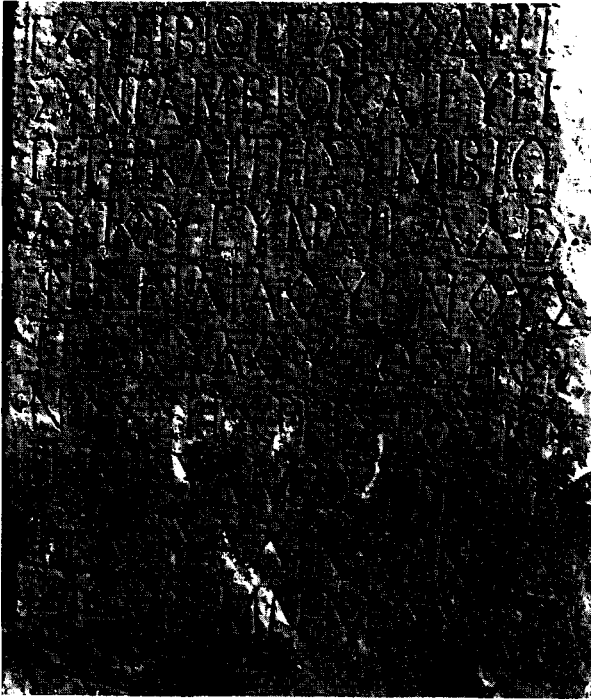
Resim 5 Yzt. 4

Resim 6 Yzt. 5

Resim 7: Yzt. 6

Resim 8: Yzt. 7

Resim 9: Yzt. 7 (Çekmece ve para keseleri)

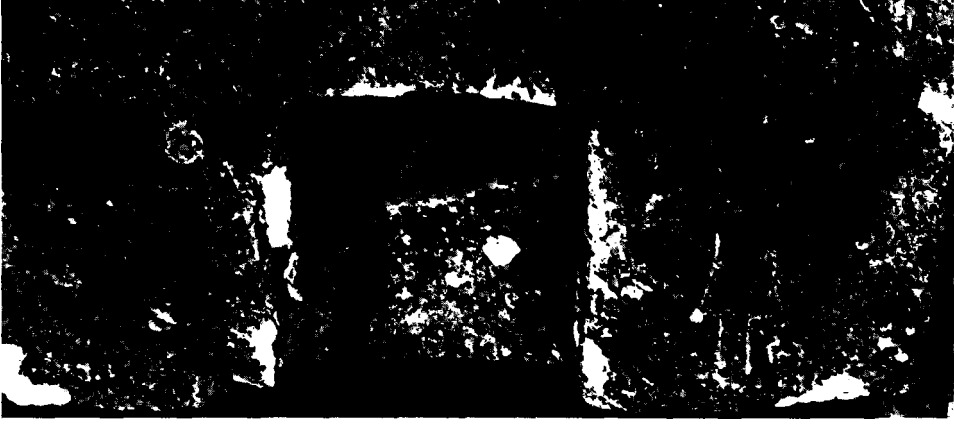
Resim 10: Yzt. 7 (Yazıtın üst tabanının görünüşü)

Resim 11 Yzt. 8 (Caminin önünde ezan taşı olarak kullanılan yazıtın alt tabanı ve alt satır)

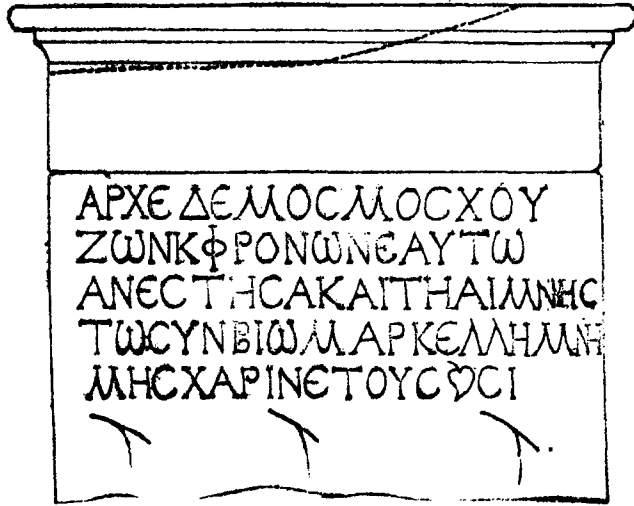
Resim 12 Yzt. 8

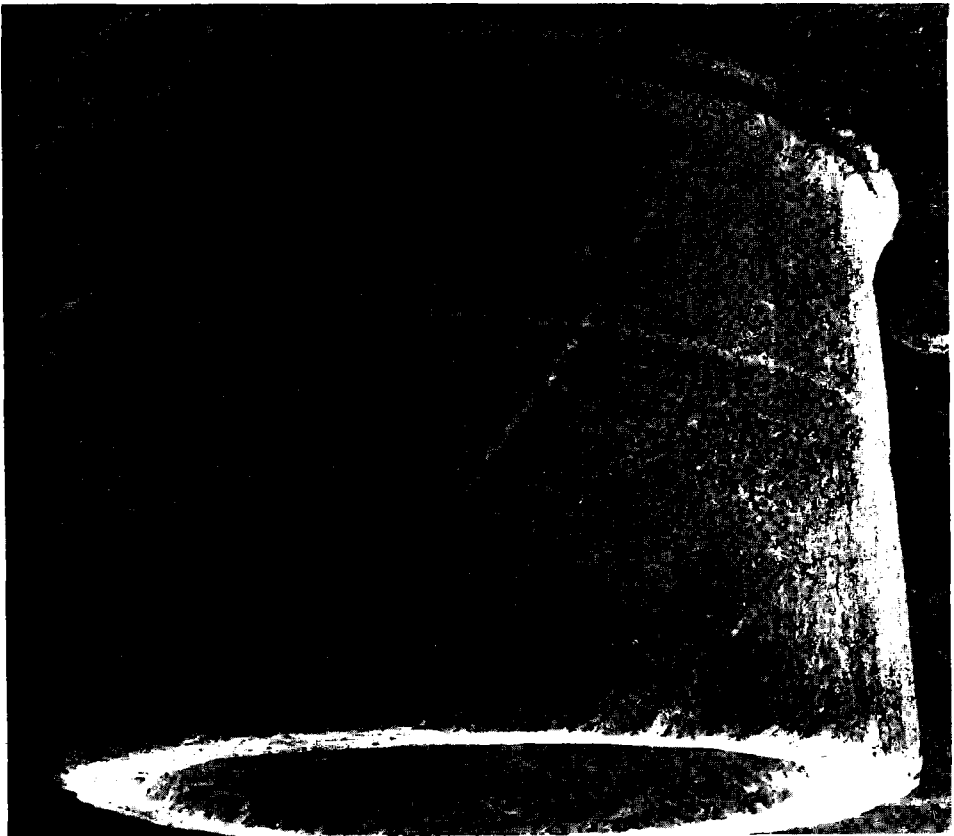
Resim 13 Yzt. 9

Resim 14 Yzt. 9 (Yazıtın bulunduğu alınlık altındaki silme otarma yuvası ve iki yanındaki balta ve dahra)

Resim 15: Yzt. 10

Resim 16: Yzt. 11

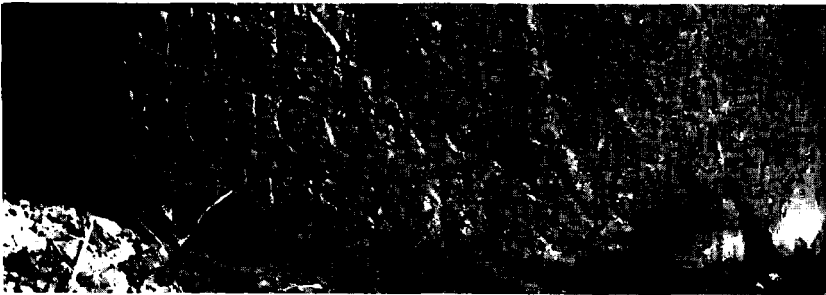
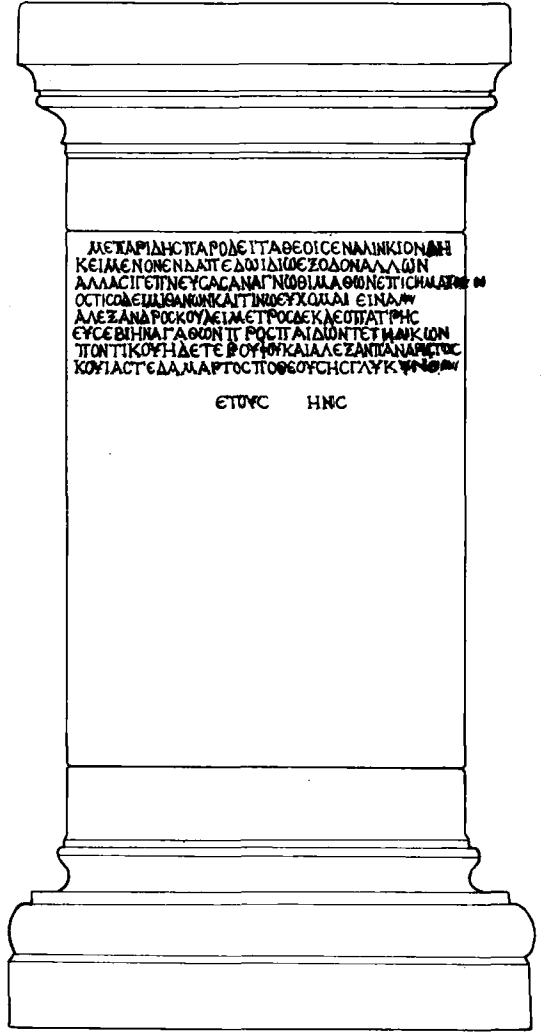
Resim 17: Yzt. 12

Resim 18: Yzt. 13

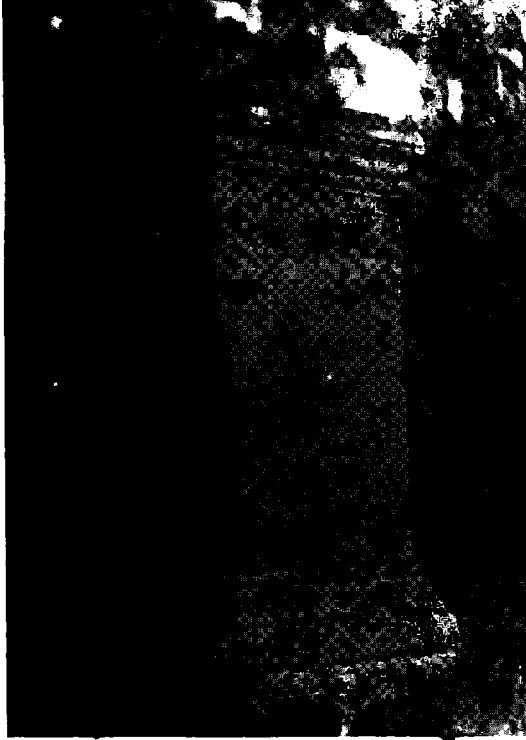
Resim 19: Yzt. 14

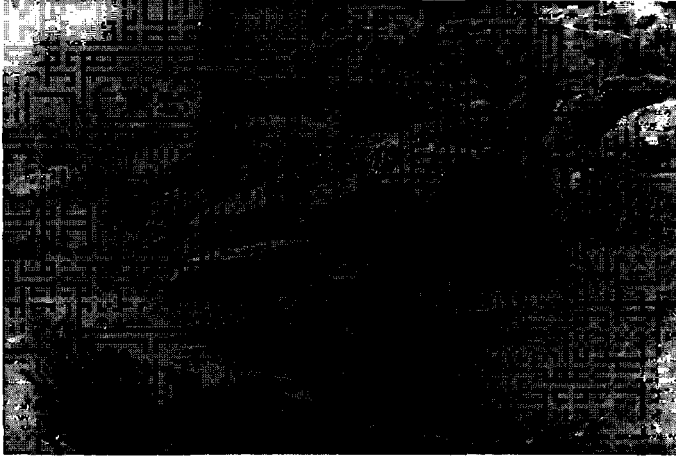
Resim 20: Yzt. 15

Resim 21: Yzt. 15

Resim 22: Yzt. 16

Resim 23: Kimistene Demeter ve Kore tapınağı altyapı kalıntısı.

Resim 24: Tapınaktan bir mimari parça.

Resim 25: Bir başka mimari parça.

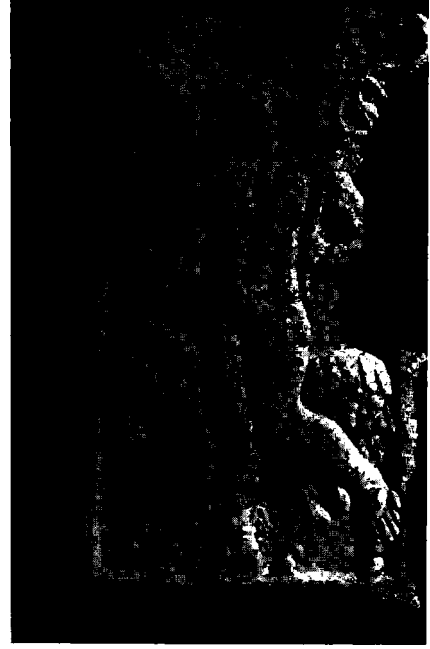
Resim 26: Kimistene Demeter ve Kore tapınağı kalıntısından Doğu Giriş Kapısına doğru bir görünüm. 1, 2, 3, 4, 7, 9, 16 numaralı yazıtların bulunduğu alan.

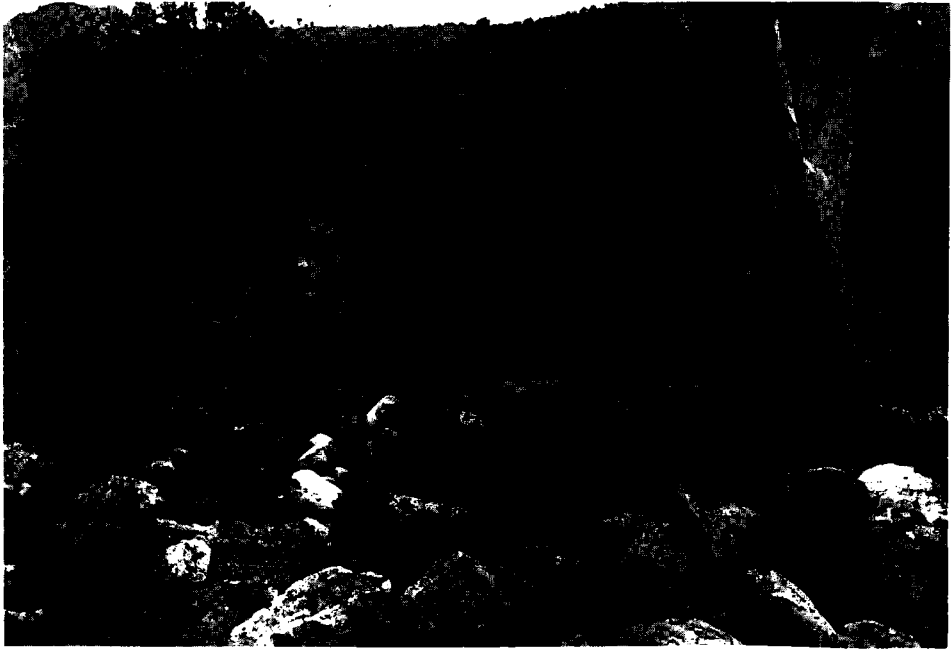
Resim 27: Doğu Giriş Kapısından Emrodere (Endeiron)'ye doğru bir görünüm.

Resim 28-2: Hermes ve Koçu (Ephesos)

Resim 28-1: Hermes ve Koçu (Kimistene)

Resim 29: Artemis Kratiiane Yazıtlı Sunağı ve içinde bulunduğu yatır yeri (Emrodere Mah.)